

FOREKOMMENDE SYKDOMMER HOS AKITA INU

SPESIELLE MEDISINSKE HENSYN

NARKOSE

Ifølge opplysninger kan noen akitas være overfølsomme for oppvåkingsprøyten etter narkose. Det er et velkjent faktum at analyse av kalium i serum fra akitas gir et unormalt høyt resultat. Dette forårsakes av at blodlegemer hos akitas inneholder uvanlig mye kalium, som ved lagring og behandling av blodprøven kan frigjøres i serum ved at blodlegemene brister. Det viser seg også at akitas røde blodlegemer er av mindre størrelse enn andre raser, hvilket ved utregning av blodlegemeinnhold MCV, gir en normalverdi på ca. 60.

IFØLGE KLUBBENS SPØRRESKJEMA...

Når man leser nedenstående liste over påviste sykdommer innen rasen, bør man, heller enn å mistenke at akitas er en uvanlig sykkelig rase, betrakte en hel del av opplysningene som en fingranskning fra en uvanlig ambisiøs rasegruppe. Det er nemlig ikke mulig ut fra medisinsk litteratur å påvise flere enn et fåtall referanser angående sykdommer hos akita inu.

Ifølge klubbens spørreskjema rapporteres det om spredte forekomster av ganespalte, navlebrokk, "tarmene-på-magen", mono- og kryptorkisme, nyrebarkhypoplasi, hypotyreose samt epilepsi. Dessuten forekommer med mellom 1-5% tannmangler og bittfeil.

ALBUEARTROSE

I følge raseklubben finnes det ett tilfelle rapportert i Sverige og to i Norge.

DÅRLIG IMMUNFORSVAR

Ifølge raseklubben forekommer dette i frekvens 1-5 %. Man presiserer dog ikke hvilken type av sykdomsproblemer dette kan forårsake.

EKSEM

Ifølge raseklubben forekommer dette i frekvens 1-5 %. Eksem er dog en samlebetegnelse for hudproblemer som kan iakttas ved flere ulike sykdommer. En del av disse tilfellene kan muligens forårsakes av hypotyreose/minsket funksjon i skjoldbruskkjertelen, eller av de senere beskrevne talgkjerteladenit (SA) og uveo-dermatologisk syndrom. Noe kan også skyldes allergier.

ENTROPION - Innrullet øyelokk -

I følge raseklubben forekommer entropion (innrulling av øyelokk) i enkeltstående tilfeller hos akitas. Den underste øyelokkanten ruller seg innover mot hornhinnen, og dette forårsaker at pels og øyenhår skraper og irriterer. I verste tilfelle kan dette forårsake sår på hornhinnen. Det sies at entropion ofte kan sees ved meget tidlig alder, og at lidelsen er meget enkel å

korrigere kirurgisk..

Resultatet blir ofte så bra at det er vanskelig å oppdage at det er foretatt ett inngrep. Dette kan vanskeliggjøre avlsarbeidet med tanke på å motarbeide denne lidelsen.

Lidelsen antas å nedarves recessivt med ufullstendig penetrans, (=gjennomslagskraft).

Om lidelsen sies følgende i "Genetics of the Dog", av M. B. Willis, oversatt av Britt Corell.

«- Entropion kalles den tilstanden når kanten på øyelokket, vanligvis det nederste, ruller seg innover. Det motsatte; når det ruller seg utover, kalles ektropion.

Entropion opptrer som oftest på begge øyne, og lokaliseres til den ytre øyenkroken. Avhengig av graden og omfattingen, så kommer øyelokkskanten med hår og i enkelte tilfeller den hårbekledde huden utenfor øyelokkskanten til å ligge an mot øyets hornhinne. Dette forårsaker en mer eller mindre kraftig binde- og hornhinnebetennelse fulgt av øket tåreflod. Det er av allmenn oppfatning at det foreligger en arvelig disposisjon, men det finnes ennå ikke noen vitenskapelig dokumentasjon på hvordan den nedarves. Vi vet midlertidig at enkelte raser er hardere rammet enn andre. Det kan synes som om ektropion, øyelokket ruller seg utover, i større grad rammer raser som har krav om løst skinn, fremfor alt på hodet, i sin rasestandard. Entropion rammer både de som har både løst og stramt skinn på hodet. Også øynenes størrelse og hvor dypt de ligger i øyenhulene kan se ut til å innvirke på forekomsten av begge øyelokksdefektene.

En klok og logisk avlsrådgivning er, at hunder som har enkel eller dobbelsidig entropion ikke bør brukes i avl. Foruten den medfødte formen av entropion, forekommer det også en påført form. Den kan sees etter skader på øyelokket med arrdannelse og påfølgende sammentrekninger i vevet. Den kan også forekomme som følge av fremmedlegeme i øyet, ved bindehinnekatarr og ved allergiske problemer. Denne formen kalles spastisk entropion.»

Behandlingen av entropion er kirurgisk. Helst bør operasjonen skje når hunden er såpass voksen at hodehuden er ferdigvokst. Men er innrullingene såpass kraftige at det er fare for varig skade på hornhinnen, må operasjonen gjøres tidligere. Kanskje allerede ved 3-4 mnd. alder.

Et tankekors er om en slik hund skal få delta på utstilling eller prøver. «- Hunder som beviselig har vært utsatt for operativt inngrep eller annen behandling utelukkende med den hensikt å skjule eller fjerne eksteriorfeil, utelukkes fra konkurransen-» *sitat fra NKKs utstillingsregler.*

KATARAKT

Ifølge raseklubben rapportering er enkelte tilfeller observert. I medisinsk litteratur har katarakt hos akitas først og fremst blitt observert i forbindelse med flere andre øyendefekter. Det er observert kull der flere av valpene har hatt forminskete øyeepler, mikrophtalmi, katarakt, linseuklarheter av forskjellige slag samt retinal dysplasi.

MAGEOMDREINING

Mageomdreining kan også forekomme. Dette betraktes ikke som en arvelig lidelse, ettersom den ikke følger visse familier. Den er isteden en lidelse med en viss rasedisposisjon, idet det ofte er raser med dype brystkasser som rammes.

Akita har ikke den typiske kroppsfasongen, men kan rammes på tross av dette.

HYPOTYREOSE

Hypotyreose – svikt i skjoldbruskkjertelen – er en velkjent sykdom hos hund. Diagnosen stilles med blodprøve for å måle tyroxinnivået i blodet. Er det for høyt verdi vil hundens aktivitetsnivå være høyt; hunden blir rastløs og går ned i vekt pga høy forbrenning. Er det for lavt verdi vil hunden få motsatte symptomer; den vil være orkesløs, ha et nesten sorgmodig uttrykk i øynene, pelsen vil være forandret, øker i vekt trass normal foring, reproduksjonsproblemer og økt pigmentering av hunden, for å nevne noen av symptomene. Hos Akita er lavt tyroxin nivå det som oftest forekommer. Tilstanden kan være recessivt arvelig men kan også skyldes feilernæring, diabetes, nyre-/leverproblemer, enkelte legemidler, cortison-/sulfapreparater mm. En Akita som har fått diagnosen hypotyreose bør ikke brukes i avl.

“POPPING HOCKS”

Utgidning, overkoting, ”vinkelen går feil vei” i haseleddet kan forekomme i noen tilfeller. Haseleddets ligamenter er for slappe, og ved trykk bakfra glir leddet framover.

PROGRESSIV RETINAL ATROFI, “PRA”

Sykdommer registreres sentralt hos NKK og SKK. Sykdommen innebærer et forøkende funksjonstap av tapper og staver i netthinnen. I begynnelsen viser sykdommen seg som nattblindhet mellom 1-3 års alder, deretter utvikles dagblindhet mellom 3-5 års alder. Hunden mister gradvis synet og blir helt blind. Sykdommen innebærer ingen smerte for hunden. Den kan ikke behandles. Diagnosen stilles ved øyenlysning. Sykdommen har enkel recessiv nedarving.

UVEO-DERMATOLOGISK SYNDROM

(Vogt-Koyanagi-Harada-syndromet eller VKH)

Det er rapportert tilfeller i alle de land hvorfra akita er eksportert til Norden, og i 1992 ble det første sikre tilfellet påvist i Sverige.

VKH-syndromet er en sykdom hos mennesker som først og fremst rammer unge voksne. Japanere og italienerne er de mest utsatte! Sykdommen hos mennesker har tre tydelige faser:

- en nevrologisk fase med betennelse i hjerne og hjernebinner hvilket kan forårsake bl.a. feber, hodepine, brekninger, døvheter.
- en øyefase som karakteriseres av nedsatt syn, betennelse i regnbuehinnen, oppsvulming og løsning av netthinnen, samt sekundært glaucom (grønn stær),
- en hudfase med tap av pigment, håravfall samt hvite hårstrå som først og fremst rammer øyehårene. Sykdommen ansees å være autoimmun, der immunforsvaret reagerer mot pigmentinnholdende celler, melanocytter.

En liknende sykdom er beskrevet hos akita, samojed og siberian husky, men kun ved ett tilfelle har man sett fullstendig likhet med VKH, alle fasene.

Normalt bruker ellers den nevrologiske fasen å utebli hos rammede hunder. Derfor foreslår man at et bedre navn på sykdommen hos hund skulle være uveo-dermatologisk syndrom.

Normalt er symptomene akutt betennelse i øyne, samtidig med

pigmentbortfall på nese, lepper, øyelokk-kanter og iblant tredeputer og anus. Hudforandringene er vanligvis symmetriske. Flesteparten av de rammede hundene er 1,5 til 3 år gamle. Symptomene fra øynene er meget alvorlige, se øyenfasen. Cortisonbehandling må iverksettes på tidlig tidspunkt. Det er med stor sannsynlighet en arvelig sykdom.

HOFTELEDDSDYSPLASI, "HD"

Lidelsen forekommer innen rasen, og røntgenresultatene registreres sentralt i Norsk Kennel Klub.

SYKDOMMER BESKREVET I UTLANDET

men ikke rapportert fra raseklubbene i Norden

- Glaucom, grønn stær. Forøket trykk inne i øyet.
- Andre øyedefekter som forminskete øyne, katarakt, retinal dysplasi og/eller posterior lenticonus.
- Patella luxasjon, utglidning av kneskålen innover eller utover.

TALGKJERTELADENIT, SEBACEOUS ADENITIS "SA"

Dette er en sykdom som fremfor alt sees hos storpuddel, akita, american akita, lhasa apso, vizsla og samojed. Den rammer unge voksne til middelaldrende hunder. Den viser seg som en tynn pels som ser ustelt ut, og den lukter ille. Det er rikelig med flass samt sekundær hudinfeksjon med kviser, blemmer og sår. Diagnosen stilles ved hudbiopsi, der man ser at talgkjertlene mangler, delvis eller helt.

Man mistenker at sykdommen knytter seg til immunforsvaret, dvs, at hundens immun forsvar "slår feil" og angriper de egne talgkjertlene.

Behandlingen er derfor høye doser med cortison for å dempe immunforsvaret, kombinert med annen vanlig hudterapi (antibiotika, medisinsk sjampo) ☐

LIVMORBETENNELSE

Livmorbetennelse (pyometra) er en relativt vanlig sykdom på middelaldrende og eldre tisper. Den kan også forekomme på yngre hunder, spesielt når de har fått en såkalt abortsprøyte etter uønsket parning. Det finnes flere sammenvirkende årsaker til livmorbetennelse, og en av dem er et hormon som kalles progesteron. Dette hormonet oppgave er å tilrettelegge kroppens funksjoner for drektighet, gjøre livmorslimhinnen tykkere og bl.a. hindre at livmoren avstøter fostrene. Dette hormonet aktiviseres også ved såkalt "*falsk drektighet*". I selve livmoren skal det normalt ikke finnes bakterier, men ved en betennelse oppstår en infeksjon som oftest av kolibakterier. Ved abortsprøyter bruker man et annet hormon, østrogen, og dette forsterker progesteronets effekt. Ofte øker risikoen for livmorbetennelse etter en abortbehandling. Dette gjelder også preventivbehandling for uønsket løpetid, idet disse også inneholder progesteron.

SYMPTOMER

Øket tørst, feber, dårlig appetitt og illeluktende utflod fra vulva. øket bukromfang, buksmerter og brekninger. Om livmorhalsen er åpen, f.eks. etter fødsel, og tispem har utflod, er ikke diagnosen så vanskelig å stille. Men om

livmorhalsen er stengt, kan verken ikke komme ut, og man ser ingen utflod. Symptomene kan variere meget, og årsaken til hundens dårlige allmenntilstand kan være vanskelig å oppdage. Veterinæren kan undersøke om livmoren er større enn normalt. Han må også vite når tispene hadde siste løpetid, samt avvikninger i feber og tørste. Eventuelle symptomer pleier å komme de to første måneder etter løpetid.

UNDERSØKELSE og BEHANDLING

Det kan tas røntgenbilde, og også ultralyd og blodprøve for å bedømme tispens tilstand. Som oftest er operasjon den beste behandling, da det er store muligheter for at betennelsen kommer tilbake ved senere tidspunkt. Man tar da bort eggstokker og livmor, og hunden friskner raskt til. Tispene får da ikke løpetider. En del hunder kan få bivirkninger som vektøkning og endring i pelskvalitet.

AVL

Det finnes tilfeller da man vil unngå operasjon; om det er en verdifull avistispe.

Om betennelsen ikke er for stor, kan man forsøke med antibiotika og ulike typer hormoner som får livmoren til å trekke seg sammen og støte ut puss og verk. Man kan i samband med dette prøve drenering, altså tynne slanger i livmoren for å hjelpe med drenering av væsken fra livmoren. Dette er en uvanlig metode som må gjøres på sykehus, og kan i nødstilfelle overveies å bruke på verdifulle unge tisper som meget gjerne vil anvendes i avl.

Bakdelen ved behandling med antibiotika kontra operasjon er at sykdommen ofte kommer tilbake, og hunden blir verre på tross av at den behandles med medikamenter

HOFTELEDDSDYSPLASI (HD)

*Sammenfatning av artikkel fra Hundesport juni -84
av Eivind Mjærum.*

Valpen er ikke født med HD, den pådrar seg dette. Arvbarheten er utregnet til 0,4, popularisert sier man 40% arv-60% miljø. Miljøet påvirker om lidelsen skal gi seg til kjenne, men miljøet alene kan ikke føre til dysplasi. Disponeringen må være tilstede for at lidelsen skal kunne utvikles. Det synes som om det er rasemessig disposisjon når det gjelder hvilke symptomer de ulike raser viser i det daglige liv i forhold til ulike HD-diagnoser. En kan allikevel si at det er få hunder som plages av lav grad. Normalt vil også hunder med middels grad fungere tilsynelatende godt i det daglige. Det er naturligvis store ulikheter m.h.t. om man totalt skal utelukke HD-hunder i avlen. De resultater som foreligger synes midlertidig å indikere at det er mye å hente ved bare å anvende frie hunder i avlen.

X *Avl på fri hunder fra kull med mange fri søsken gir klare positive effekter.*

Det er bedre å bruke en hund som har svak grad av HD hvor alle kullsøsken er fri, enn en som er fri hvor alle kullsøsken har HD, selv om dette ikke tilrådes.

Hos plagete raser er en nedgang på i løpet av 5 år et bra resultat.

Oppdretter/hundeeier

- 1) Opplysninger om eget eiet hund og dens avkom.
- 2) Opplysninger om oppdrettet hund og dens avkom.

Ankerett på HD-diagnose

Ankerett har bare fotograferende veterinær. Kontakt NKK for prosedyre vedrørende dette.

HD-betegnelser

A 1 og A 2 er HD-frie hunder. B 1 i det internasjonale systemet betyr "Fri for HD" og B2 "svak HD".

Norge sitter i dag med et særlig godt materiell som utgangspunkt for vurdering av HD-spørsmål. Nyere forskning har klarlagt en del problemstillinger om arvbarhet. Betydningen av en del miljøfaktorer osv. er også mer klarlagt enn tidligere. Det er allikevel helt klart at det enda er mange sider av HD-problematikken som ikke er kjent. Dette er naturlig ettersom vi snakker om en polygenetisk lidelse. Det er neppe noen enkelt problemstilling når det gjelder moderne hunders sunnhet som har opptatt så mange av hundefolket, som nettopp HD. Opprettelsen av NKK's HD-sentral gir muligheter for å søke svar på en del av de spørsmål som en i dag ikke kjenner (er f.eks. HD samme lidelse med samme arvbarhet og med samme betydning av ulike miljøfaktorer hos ulike raser). □

Sykdommer hos akita inu som kan skyldes feil i

IMMUNFORSVARET

Hudsykdommer av autoimmune grunner er ganske uvanlige, men blir alt oftere sett blant hunder og katter. Pemphigus og pemphigoid er sjeldne kroniske betennelser i huden (dermatiter) som kjennetegnes av sår og ødemer (bullosa). De kjente eller mistenkt ikke bullosa autoimmune hudsykdommer innbefatter både systematisk og discoid lupus erythematosus (SLE), alopecia areata, Vogt-Koyanagi-Harada (VKH) lignende syndrom, Sjogrens syndrom, scieroderma, nodular panniculitis, dermatitis herpetiformis, subcomeal pustular dermatosis og cutaneous vasculitis.

Blant verdens populasjon av akita inu er det rapportert tilfeller av bl.a. VKH, pemphigus, pemphigoid, alopecia areata, scleroderma og SLE, men før jeg går nærmere inn på disse hudsykdommene kommer et kort forklaring på hva autoimmune sykdommer innebærer. Kroppens egen evne til å skille mellom det egne kroppsvevet og fremmed materie er grunnleggende for eksistensen av levende organismer. Kroppens immunforsvar er utformet til å reagere på, og avvise fremmed materie. Dette er ikke bare normalt, men en nødvendighet i de fleste situasjonene. Dog skjer det iblant at kroppen

«strammer sine immunologiske muskler» gjennom å skape autoantistoffer og rette sitt forsvar mot en eller flere av sine egne kroppsvev.

SYSTEMIC LUPUS ERYTHEMATOSUS (SLE)

SLE ser ut til å være et resultat av hyperaktivitet i immunforsvaret, og det finnes ting som tyder på at denne feilkopling kan ha sammenheng med innvirkning fra et C-type virus på et forstyrret immunsystem hos en genetisk disponert vert.

De vanligste kliniske funnene hos hund med SLE er

- betennelser i ledd (artritt), feber, reagerer ikke på antibiotika, nyresykdom (glomerulonephritt) med protein utsondret i urinen, anemi, hudlidelser og kramper.

- Sløvhet og spisevegring kan og være tegn som tyder på SLE. Mengden av de kliniske symptomene og det faktum at hunder med SLE kun kan oppvise noen få symptomer, gjør at SLE kan «gjemme seg» bak mange andre sykdommer.

Hudlidelsene som kan forekomme ved SLE er også mange

- flass, røde utslett, arrdannelse, pelstap, pigmentbortfall og sår som oppstår på slimhinnene (f.eks. munn, snute, anus, vulva, penis, neglkanter, etc.) En veterinær må ta blodprøver for å stille diagnosen SLE, som LE celletest og det viktigste, antinukleus antistoff prøver (ANA). Ved SLE produserer kroppen antistoffer som reagerer på nucleus (kjernen) i dennes celler.

Behandlingen ved SLE tilpasses hver enkelt, men generelt gjøres det forsøk med immundempende hormonpreparater med eller uten cellegift behandling, samt andre medisiner som demper immunforsvarsaktiviteten. Ofte må hunden fortsette med behandlingen resten av sitt liv. SLE kan forekomme i alle raser, men den sees oftere hos shetland sheepdog enn hos andre.

PEMPHIGUS

Navnet pemphigus (gresk for blemme) anvendes for å beskrive en samling av lidelser karakterisert av autoantistoff oppbevaring på hudlageret. Foreløpig er fire varianter av lidelsen kjent hos hund

- pemphigus vulgaris (PV), pemphigus foliaceus (PF), pemphigus vegetans (PVe) og pemphigus erythematosus (PE). PV er en sårdannende sykdom som i første rekke angriper slimhinnene (eks. munn, anus, vagina etc.) og overgangene fra disse til den pelsbeklede huden. Andre områder som vanligvis angripes er, lysken, armhulene, tredeputene og neglkantene.

PVe er den minst vanlige forekommende typen av pemphigus og er antatt å være av den minst farlige varianten hos individer som har økt motstandskraft mot sykdommen. Ved denne lidelsen oppstår vorteliknende utvekster.

PF er antagelig den mest vanlige blant dyr, og den karakteriseres av flass og/eller hudbetennelser som ofte oppstår på hodet og Ørene før de brer seg ut. Utstryk fra disse områder avdekker ofte et mangfold av løsnende hudceller blandet med angrepne celler.

PE er meget lik PF, men den forholder seg til hodet på hunden. Vanligvis mister snuten sitt pigment, hvilket utsetter den for solskader.

Diagnosen pemphigus er avhengig av kliniske undersøkelser og biopsier.

Behandlingen for alle typer er ganske like, og hovedsaklig brukes medikamentet Prednisolon. Hunder med nasal dermatit vil få det bedre dersom du bruker krem med høy solbeskyttelsesfaktor på snuten, og at du ved sterkt sollys holder hunden innendørs.

PEMPHIGOID

Pemphigoid (gresk for blemmeliknende) viser til et kompleks sårdannende tilstand, karakterisert av autoantistoffer som lagres ved knutepunktet mellom huden og underhuden. Det er foreløpig oppdaget 3 typer av denne lidelsen hos mennesker, hvorav kun bullous pemphigoid er dokumentert hos dy. Bullous pemphigoid har en liknende utbredelse som PV, og da hovedsaklig i fonn av blemmer og an. Blemmene er mer fremtredende enn hos pemphigus p.g.a. den dypere beliggenheten. Diagnose og behandling av pemphigoid er snarere lik den ved pemphigus, men inkluderer også steroid- og cellegiftbehandling mm.

VOGT-KOYANAGI-HARADA-Iignende syndrom (VKH)

VKH er en ganske velkjent sykdom hos mennesker, men den er også dokumentert hos hund. Årsaken til VKH er ukjent, men det kan være et autoimmunitetsforsvar rettet mot de pigmentdannende cellene (melanocytene), eller en abnorm reaksjon på en virusinfeksjon. VKH ble først oppdaget i Japan, og det var i utgangspunktet antatt at kun den japanske akitaen var disponert for denne lidelsen. I dag finnes det tilfeller av VKH hos akita inu, samoyed, chow-chow, siberian husky, irsk setter, St. Bernhard, golden retriever og old english sheepdog. Foreløpig er den observert hos unge hunder av begge kjønn.

Tilstanden karakteriseres av alvorlige øyenlidelser (granulomatous pan uveitis) og omfattende pigmenttap på snuten, leppene, øyelokkene og enkelte ganger hele kroppen. Den akutte blindhet som forårsakes av sykdommen er vanligvis mer alarmerende enn pigmenttapet. Nervøse problemer, hunden går rundt i sirkler og snur hodet til siden, samt forandringer i den normale oppførsel forekommer også. Diagnosen VKH er avhengig av biopsier fra de angrepne partiene, og behandlingen, som over en begrenset tidsperiode kan utsette/forbedre hundens tilstand, likner den for SLE.

ALOPECIA AREATA

Alopecia areata betyr «et område med hårtap», og det er akkurat det det dreier seg om. Det er et avgrenset hårløst parti som kan bestå eller forandre seg. Det er vanligvis fulgt av en fremtredende betennelse.. Det er antatt av autoimmunitetsreaksjon ligger til grunn for denne sykdom. Diagnosen stilles ved biopsi, og dersom den skal behandles, da den er av mer kosmetisk karakter, er hormonpreparater aktuelt.

SCLERODERMA

Scleroderma er en bindevevsykdom som er karakterisert av fortykkelser og hardhet av huden, og den kan forekomme som et begrenset fenomen (morphea) eller som en systemic og ofte dødelig variant (progressiv systemic sclerosis). Til dags dato er kun den begrensede varianten konstatert hos hund, og det tyder på at autoimmunitet kan være en av grunnene til denne sykdommen. Diagnosen stilles ved klinisk undersøkelse, og behandlingen skjer ofte ved hormonpreparater.

*Britt Nyberg v/sunnhetsutvalget NAK i samarbeide med Britt Corell
Sakset fra NAKs Oppdretterhåndbok*